

Folketingets Udvalg for Fødevarer,

Den 23-02-01

Landbrug og Fiskeri

J.nr.: 1997-533-0002

Ved skrivelse af 31. januar 2001 (Alm. del {{SPA}} bilag 472) har Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri udbedt sig mit svar på følgende spørgsmål:

Spørgsmål 129:

"Ministeren bedes sende udvalget notatet om statsstøttere reglerne i EU, som blev omtalt i forbindelse med samrådet den 31. januar 2001 om samrådsspørgsmål AE."

Svar:

./. Vedlagt fremsendes kopi af notatet.

Det bemærkes desuden, at Kommissionen efterfølgende har gjort nærmere rede for, hvorledes den vil fortolke statsstøttere reglerne i forbindelse med de konkrete støtteforanstaltninger forbundet med BSE. Denne redegørelse fremgår af Kommissionens notat, som jeg fremsendte i kopi til udvalget den 7. februar 2001.

Spørgsmål 130:

"Hvilke hasteprocedurer, kan der blive tale om, hvis EU-Kommissionen underkender de enkelte medlemslandes kompensationsordninger i forbindelse med BSE, når ordningerne ikke ophører?"

Svar:

De detaljerede regler om procedurerne på statsstøtteområdet fremgår af Rådets forordning nr. 659/99 (procedureforordningen), som bygger på EF-domstolens retspraksis.

Herefter kan en national støtteforanstaltning være ulovlig af to grunde, nemlig a) hvis den ikke er anmeldt (notificeret) over for Kommissionen, eller b) hvis Kommissionen finder, at støtteordningen er uforenelig med fællesmarkedet.

Ad a)

Manglende overholdelse af anmeldelsespligten medfører, at den pågældende støtte anses som ulovlig støtte.

Kommissionen kan dog kun kræve støtten tilbagebetalt, hvis den er både ulovlig, dvs. ikke-anmeldt, og uforenelig med fællesskabet. Kommissionen kan med andre ord ikke foreskrive tilbagebetaling af statsstøtte alene med den begrundelse, at anmeldelsespligten er tilsidesat.

En medlemsstat, der finder, at en anden medlemsstat ikke har overholdt sine traktatsforpligtelser, kan i medfør af EF-traktatens artikel 227 indbringe sagen for EF-domstolen. Dette kan imidlertid først ske efter at sagen er forelagt for Kommissionen, som skal afgive en begrundet udtalelse. Det sker kun yderst sjældent, at en medlemsstat benytter sig af muligheden i artikel 227.

Ad b)

Hvis Kommissionen finder, at en anmeldt støtteforanstaltning er uforenelig med fællesmarkedet, beslutter den, at foranstaltningen ikke må gennemføres. Hvis der er tale om en allerede udbetalt støtte, bestemmer Kommissionen som altovervejende hovedregel, at medlemslandet skal kræve støtten tilbagebetalt fra støttemodtageren.

Hvis en medlemsstat ikke retter sig efter en sådan kommissionsbeslutning, kan Kommissionen indbringe sagen direkte for EF-domstolen med anmodning om, at den manglende overholdelse af påbudet erklæres for en traktatskrænkelse.

Ifølge fast retspraksis er det eneste, en medlemsstat kan gøre gældende under et sådant traktatsbrudssøgsmål, at det er *absolut umuligt* af efterkomme kommissionsbeslutningen. Det er ikke tilstrækkeligt, at en medlemsstat har f.eks. politiske eller praktiske vanskeligheder ved at gennemføre beslutningen om tilbagebetaling.

Hvis EF-domstolen i forbindelse med et traktatbrudssøgsmål fastslår, at en medlemsstat ikke har overholdt sine forpligtelser, følger det af traktatens artikel 228, at staten skal gennemføre de til dommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger.

Såfremt dette ikke sker, må Kommissionen anlægge et nyt fuldbyrdelsessøgsmål ved Domstolen, hvorefter medlemslandet ved fortsat undladelse af at efterkomme beslutningen kan pålægges at betale et fast beløb eller en tvangsbøde.

-

Spørgsmål 131:

"Kan der blive tale om at lande, der har givet kompensation i forbindelse med BSE bliver pålagt bøder?"

Svar:

Der henvises til svaret på spørgsmål 130.

Spørgsmål 132:

"Er det korrekt, at der i Sverige og Finland gives kompensation i forbindelse med BSE?"

Svar:

På telefonisk forespørgsel har det svenske landbrugsministerium oplyst, at der ikke gives kompensation i forbindelse med BSE i Sverige.

Tilsvarende har det finske landbrugsministerium telefonisk oplyst, at der ikke gives kompensation i forbindelse med BSE i Finland, dog har myndighederne opkøbt fjerkræ- og svineproducenternes lager pr. 1. januar 2001 af foder indeholdende kød- og benmel.

Spørgsmål 133:

"Ministeren bedes redegøre for konsekvenserne for byggeriets holdbarhed ved anvendelse af kød- og benmel i cement."

Svar:

Det er rigtigt, at der foregår overvejelser om, hvorledes den endelige bortskaffelse af kød- og benmel fra BSE risikomateriale skal foregå. Det veterinære krav er, at BSE risikomaterialet fra slagtekroppe skal destrueres fuldstændigt ved forbrænding og ikke kan indgå i fødekæden, dvs. det kan hverken anvendes som foder eller gødning efter en forbrænding.

Efter forarbejdning og tryksterilisering af BSE risikomaterialet til kød- og benmel hos destruktionsanstalten DAKA i Randers har melet hidtil været oplagret hos DAKA. Grunden er, at de veterinære eksperter har skullet vurdere, hvilken form for endelig forbrænding, der vil være nødvendig for at eliminere den resterende evt. BSE smitte i melet.

Det er af veterinæreksperterne i Fødevarerdirektoratet overfor miljømyndighederne anbefalet, at kød- og benmelet vil kunne forbrændes i kraftværker med efterfølgende deponering af asken. Alternativt kan melet anvendes som brændsel ved cementproduktion, og asken kan derefter indgå i cementblandinger.

Den veterinære vurdering har alene drejet sig om at sikre, at BSE smitterisikoen er elimineret til det lavest mulige. Det er op til miljømyndighederne at træffe endelig beslutning om, hvordan og i hvilke virksomheder og på hvilke betingelser forbrændingen skal foregå.

Der foregår konkret drøftelser mellem DAKA og Aalborg Portland om at anvende det hos DAKA oplagrede kød- og benmel i cementproduktionen. Fødevarerministeriet er ikke involveret i disse overvejelser eller i vurderingen af kvaliteten af de cementprodukter, der vil blive produceret.

Spørgsmål 134:

"Er det korrekt, at der er konstateret BSE i USA?"

Svar:

Ifølge myndighederne i USA er der hidtil ikke fundet BSE tilfælde i USA. Dette skal dog ses på baggrund af det relativt lille antal prøver, der er udtaget på slagtet kvæg. Af 900 millioner stk. kvæg slagtet i perioden 1990-2000 er der udtaget prøver for BSE i 11.900 kohjerner. Landbrugsministeriet i USA forventer i fremtiden at udvide antallet af BSE prøver.

Europa Kommissionens Videnskabelige Styringskomite har i sin geografiske risikovurdering for BSE-udbrud placeret USA i den næst sikreste gruppe, gruppe 2, som tæller de lande, hvor risiko for udbrud af BSE må anses for at være til stede, om end den er lille.

Som en forholdsregel imod udbrud af BSE har USA i 1997 indført et forbud mod anvendelse af kød- og benmel til drøvtyggere, og i december 2000 indførte USA et importforbud for alt kød- og benmel og risikomateriale fra Europa.

-

Spørgsmål 135:

"Hvor længe (måneder eller år) kan oksekød holde sig på et interventionslager?"

Svar:

Interventionskød skal efter forordning 562/2000 opbevares nedfrosset til mindst -17°C eller derunder.

Udbenet kød i kartoner kan holde sig i op til 18 måneder, og større muskelstykker kan holde sig i op til 3-5 år.

Det er almindeligvis fedtets harskning, der kan forringe kødets kvalitet.

-

Spørgsmål 136:

"Hvordan er mulighederne for at udtage fra andre landes interventionslagre vedrørende oksekød med henblik på tildeling til velgørende institutioner?"

Svar:

Uddelingsåret for så vidt angår gratis uddeling fra interventionslagrene til de socialt dårligst stillede i Fællesskabet går fra den 1. oktober til den 31. august i det efterfølgende år, og planen for uddelingsåret udarbejdes sædvanligvis i månederne inden uddelingsåret påbegyndes.

Planen for uddelingsåret 2000/2001 er således allerede udarbejdet, og uddelingsåret er mere end 1/3 forløbet.

Da de danske oksekødslagre var tomme ved udarbejdelsen af planen, er der ikke planlagt gratis uddeling i Danmark i det nuværende uddelingsår, der løber frem til 31. august 2001.

Med hensyn til gratis uddeling i Danmark fra oksekødslagrene i de andre EU-lande gælder det, at dels har en del af disse lande selv ønsket at foretage uddeling fra deres oksekødslagre til deres egne socialt dårligst stillede, dels har Kommissionen hidtil ikke ønsket at medvirke til oversendelse af oksekød fra andre EU-lande til uddeling i Danmark.

Inden for kort tid vil Kommissionen anmode medlemslandene om at indsende deres ønsker for udleveringsåret 2001/2002 (perioden 1. oktober 2001 til 31. august 2002).

Da de faldende markedspriser på oksekød som følge af BSE-krisen har udløst interventionsopkøb i Danmark (foreløbigt er der den 16. februar 2001 godkendt bud på opkøb af 80 tons oksekød) vil der med stor sikkerhed være interventionsoksekød på lager på det tidspunkt, hvor planen for uddelingsåret 2001/2002 udarbejdes. Der vil derfor fra næste uddelingsår på ny blive mulighed for at kunne udlevere oksekød i Danmark til de socialt dårligst stillede.

Ritt Bjerregaard

/Lilian Noer

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

AU-JUR

J.nr.: 1999-5571-0004

Den 25. januar 2001

Camilla Hesselby

Notat om anvendelse af EU's regler om statsstøtte på medlemsstaternes støtte til dækningen af tab i forbindelse med forbudet mod salg og anvendelse af kødbenmel

I det følgende vurderes muligheden for at opnå Kommissionens godkendelse af medlemslandenes nationale statsstøtteordninger til kompensation for landbrugernes tab i forbindelse med indførelsen af det generelle forbud mod anvendelse og salg af kødbenmel.

Ifølge EF-traktatens artikel 36 finder traktatens konkurrenceregler, herunder reglerne om statsstøtte, kun anvendelse på produktionen af og handel med landbrugsvarer, i det omfang Rådet beslutter dette. Rådsforordning 26/62 og de enkelte markedsordninger bestemmer herefter, at statsstøttereglerne finder anvendelse.

Artikel 87, stk. 1, bestemmer, at statsstøtte eller støtte, der ydes af statsmidler under enhver tænkelig form og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, er uforenelig med fællesmarkedet i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne.

Artikel 87, stk. 2, bestemmer herefter, i hvilke tilfælde en støtte altid er at anses som forenelig med fællesmarkedet og stk. 3 bestemmer i hvilke tilfælde en støtte *kan* betragtes som forenelig med fællesmarkedet. Kommissionen er enekompetent til at træffe afgørelse om en statsstøttes forenelighed med fællesmarkedet og har et ret vidt skøn ved anvendelsen af stk. 3.

Artikel 88 beskriver proceduren omkring Kommissionens godkendelse af en statsstøtteordning, og ifølge artikel 88, stk. 3, skal Kommissionen underrettes forud for enhver påtænkt indførelse af en national støtteforanstaltning (støtten skal notificeres).

De væsentligste dele af Kommissionens statsstøttepolitik i forbindelse med vurderingen af en notificeret støtteordning er offentliggjort i form af retningslinier eller rammebestemmelser. På landbrugsområdet gælder Kommissionens rammebestemmelser for statsstøtte i landbrugssektoren af 1. februar 2000.

Ifølge indledningen til disse rammebestemmelser kan statsstøtte inden for landbrugsområdet kun retfærdiggøres, hvis den er i overensstemmelse med målsætningen for den fælles landbrugspolitik, jf. artikel 33. Herudover fastsættes der i rammebestemmelserne forskellige generelle betingelser for at Kommissionen vil godkende en statsstøtte.

Det beskrives bl.a. at en støtteforanstaltning skal indeholde et vist incitament eller kræve en vis modydelse fra støttemodtageren, dvs. at statsstøtteforanstaltninger, der alene har til formål at forbedre producenternes økonomiske situation, men som på ingen måde bidrager til sektorens udvikling, og navnlig støtte, som udelukkende ydes på grundlag af pris eller mængde, anses som driftsstøtte der er uforenelig med fællesmarkedet. En sådan støtte kan i øvrigt påvirke de fælles markedsordningers mekanismer.

I rammebestemmelsernes kapitel 11 beskrives muligheden for at yde støtte for skader på landbrugsproduktionen eller produktionsmidlerne i landbruget. Her anføres det, at der ifølge traktatens artikel 87, stk. 2, litra b, er mulighed for at godkende støtte, som er forårsager af naturkatastrofer eller andre usædvanlige begivenheder. Her tilføjes det, at Kommissionen ikke accepterer, at udbrud af plante- eller dyresygdomme kan anses for at udgøre naturkatastrofer eller usædvanlige begivenheder.

Derimod har Kommissionen på grundlag af traktatens artikel 87, stk. 3, litra c, i visse tilfælde godkendt statsstøtteordninger, som ydes til kompensation for opståede tab eller til at forhindre fremtidige tab som følge af en dyre- eller plantesygdom. Artikel 87, stk. 3, litra c, fastsætter, at støtte til fremme af udviklingen af visse erhvervsgrøner kan betragtes som forenelig med fællesmarkedet, når den ikke ændrer samhandelsvilkårene på en måde, der strider mod den fælles interesse.

Ud fra disse principper mener Kommissionen, at betaling af støtte til landbrugere for at kompensere for tab, der skyldes dyre- eller plantesygdomme, kun kan accepteres som led i et program på EF-, nationalt eller regionalt plan for forebyggelse, bekæmpelse eller udryddelse af den pågældende sygdom. Støtte, som blot giver landbrugere kompensation for tab, uden at der tages skridt til at

afhjælpe problemet ved kilden, betragtes som ren driftsstøtte, der er uforenelig med fællesmarkedet.

Det anføres, at kun sygdomme, der berører de offentlige myndigheder, og ikke foranstaltninger, som det med rimelighed kan kræves, at landbrugerne selv tager ansvaret for, kan godkendes af Kommissionen.

Formålet med en eventuel støtteforanstaltning kan være forebyggende, kompenserende eller en kombination. De eksempler, som gives i rammebestemmelserne går på de tilfælde, hvor man ønsker at yde støtte til f.eks. tests og analyser, vaccination og behandling eller slagtning af dyr og destruktion af afgrøder.

Herudover beskrives det, at der i visse tilfælde kan ydes rimelig kompensation for tab af fortjeneste. Denne mulighed kædes dog sammen med de situationer, hvor det er nødvendigt at genoprette en besætning eller omplante markerne.

Der kan således ikke gives et entydigt svar på, om Kommissionen ville godkende en notificeret statsstøtteordning, hvis formål er at yde kompensation for landbrugernes tab som følge af indførelsen af det generelle forbud mod anvendelse og salg af kødbenmel. Dette skyldes som beskrevet, at Kommissionen altid behandler den enkelte sag konkret og at en støtteordning af den omhandlede type ikke er direkte og utvetydigt beskrevet i rammebestemmelserne. En fortolkning af reglerne leder dog frem til følgende antagelser:

1. Der er umiddelbart ingen tvivl om, at en statsstøtteordning af den nævnte type ville skulle notificeres over for Kommissionen.
2. Der burde være en mulighed for at opnå Kommissionens godkendelse af en støtteordning, hvorefter man yder landbrugerne kompensation for de udgifter, der måtte være direkte forbundet med forbuddet, det være sig udgifter

til tests, destruktion og andre lovpligtige aktiviteter, som er med til at forebygge, at en eventuel BSE-smitte spreder sig.

3. Om der herudover er mulighed for at yde direkte kompensation for eventuelle indkomstmæssige tab hos landbrugerne, dvs. manglende fortjeneste som følge af forbuddet mod salg af kødbenmel, er mere tvivlsomt. Det kan ikke udelukkes at Kommissionen vil anse en sådan støtteordning som ren driftsstøtte, som er uforenelig med fællesmarkedet.